№9 (18)
2000г.
верасень

ГОМАН БАРЫСАЎШЧЫНЫ

Грамадска - палітычная, асветніцкая газета

Выдаецца са жніўня 1996 г.

Кошт свабодны

Да 900 - годдзя Барысава.

Ў распараджэнні рэдакцыі нашай газеты маюцца сенсацыйныя, невядомыя раней звесткі, якія датычацца заснавання ў 1102 годзе Барысава. Яны будуць абвешчаны ў адным з сёлетніх нумароў нашага выдання.

Малады юбілей

Гісторыя падрыхтоўкі педагагічных кадраў у Барысаве пачалася яшчэ ў мінулым стагоддзі. У 1914 годзе тут адкрылі педагагічную семінарыю, якую пасля рэвалюцыі перайменавалі ў педтэхнікум, а яшчэ пазней - у педвучылішча. Закрылі яго ў 1957 годзе і ўспомнілі аб тым, што некалі ў горадзе існавала надзейная "кузня" педагагічных кадраў, толькі ў 1980-м.

Вось гэты малады юбілей свайго другога нараджэння калектыў Барысаўскага педагагічнага каледжа і святкаваў у пачатку верасня.

Цяпер педкаледж з'яўляецца шматпрофільнай навучальнай установай, мае цесныя сувязі з вышэйшымі навучальнымі установамі рэспублікі і па спецыяльных мэтавых праграмах накіроўвае туды на вучобу сваіх выпускнікоў.

Дырэктар гэтай навучальнай установы Ларыса Іванаўна Зяленская лічыць, што адным з асноўных здабыткаў 20-гадовай карпатлівай работы з'яўляецца высокапрафесіянальны і творчы выкладчыкі калектыў, якому, як правіла, не даводзіцца чырванець за сваіх шматлікіх выпускнікоў.

А.Турко

Будаўніцтва царквы каля вёскі Барань. Фота 1999г.

Апошнім часам на Барысаўшчыне шмат будуецца новых цэркваў. Гэта добра. Але які лёс старых тутэйшых храмаў?

(Працяг тэмы чытайце на стар. 3)

Ёсць падлодка! Пакуль, праўда, мадэль...

Дзеці і падлеткі, якія з задавальненнем займаюцца ў гуртках Цэнтра тэхнічнай творчасці навучэнцаў, не перастаюць здзіўляць сваімі незвычайнымі творчымі знаходкамі і дасягненнямі. Вось і нядаўна ўдзельнікі судамадэльнага гуртка разам са сваімі кіраўнікамі Уладзімірам Пятровічам Якубенкам і Уладзімірам Міхайлавічам Палшковым выканалі дакладную мадэль падводнай лодкі тыпу "Тайфун". Гэта субмарына таго ж класу, што і сумна вядомы атамаход "Курск".

Мадэль падлодкі з'яўляецца самай арыгінальнай не толькі ў калекцыі юных барысаўскіх судамадэлістаў, але і ў рэспубліцы. Яна перш за ўсё сведчыць аб высокім ўзроўні творчай работы, якая наладжана ў гуртку. Першае месца барысаўскіх гуртоўцаў у нядаўна прайшоўшай 5-й спартакіядзе школьнікаў Мінскай вобласці па тэхнічных відах спорту - заслужаная ацэнка іх дасягненняў.

А.Турко

Навуковая і даследчая праца вучняў

У метадычным кабінеце гарадскога аддзела адукацыі ёсць што паглядзець. Але зацікавілі ў першую чаргу вучнёўскія працы, бо гэта тое новае, чаму сталі ўдзяляць увагу ў школах горада не так і даўно. Кожны год праводзяцца навуковыя канферэнцыі, дзе на суд аўтарытэтнага журы выносяцца напрацоўкі, якія выканалі вучні пад кіраўніцтвам настаўнікаў.

Вось перад намі з густам аформленая праца вучаніцы 10 "В" класа гімназіі №2 Касцюкевіч Вольгі. Цяпер дзяўчынка вучыцца ўжо ў 11 класе і, як паведамілі нам, таксама займаецца даследчыцкай дзейнасцю. Назва даследавання "Эканамічны патэнцыял г.Барысава". Школьніца вывучыла і апісала 42 заводы і фабрыкі нашага горада. Да таго ж у сваіх пошуках Вольга ўмела выкарыстала беларускую частку сеткі "Інтэрнэт".

Яшчэ адна цікавая і карысная праца выпускніцы школы №15 Дамарат Кацярыны "Рацыянальнасць размяшчэння хімічных прадпрыемстваў г.Барысава". У даследаванні боль і трывога за стан нашай прыроды. Хацелася б, каб найбольш дарослых пазнаёміліся з гэтай працай, бо раўнадушша губіць нас, выклікае трывогу за лёс будучых пакаленняў. Прачытаўшы, мы даведваемся, што экалагічна шкоднымі прадпрыемствамі з'яўляецца крыштальны завод, гумава-тэхнічных вырабаў, пластмасавы, фанерна-запалкавы і г.д. Да таго ж вучаніца выявіла, што ў горадзе на працягу года пераважаюць вятры паўночна-заходняга, паўднёва-заходняга і заходняга накірункаў. А з гэтага вынікае, што заводы павінны былі б знаходзіцца на ўсходнім баку горада. А ў нас?

Карысную навукова-даследчую працу вядуць вучні школ горада.

М.Пучыла

Свае запалкі

Пра барысаўскія запалкі народ ужо склаў нават анекдоты. То яны ломяцца, то яны не гараць, то "страляюць" цэлымі сернымі галавешкамі.

Пры гэтым усё ж несправядліва абазваць наўмекамі працаўнікоў прадпрыемства "Барысаўдрэў", бо сваю прадукцыю яны і за мяжой прадаюць. Зрабілі б, кажуць, і запалкі лепшымі, каб мелі для таго заўсёды якасную сыравіну. Яе сёння хоць і не цяжка знайсці, але цана якаснай драўніны, якая, бясспрэчна, увойдзе і ў сабекошт прадукцыі, вельмі ж "кусаецца".

Выхад на прадпрыемстве шукаюць у арганізацыі больш эфектыўнага кантролю за якасцю прадукцыі. Толькі ж пакуль гэта не зусім удаецца, бо шурпатыя барысаўскія запалкі па-ранейшаму падносяць спажыўцу "сюрпрызы".

А.Турко

Прадавец, у якога купляюць

Мы гадамі імкнемся да цывілізаванага гандлю. Праўда ў масавым маштабе гэта ніяк не атрымліваецца, але вось у асобных выпадках абнадзейваючыя вынікі ўсё ж ёсць. Конкурсы прафесійнага майстэрства сярод работнікаў гандлю якраз і праводзяцца для таго, каб гэтыя асобныявыпадкі яскрава высвятляць і рэкамендаваць іншым у якасці лепшых прыкладаў.

Гарадскі конкурс на лепшага прадаўца прамысловых тавараў не быў выключэннем з гэтай чарады. Перамагла ў ім прадавец Дома гандлю Марына Кавальчук. Акрамя дадзеных ад прыроды якасцей - добразычлівасці і ветлівасці, Марыне спатрэбіліся для перамогі шырокія веды, уменне імі карыстацца, а яшчэ - хуткая рэакцыя на абставіны ў гандлёвай зале і цудоўная схільнасць да імправізацыі.

А.Турко

Падчас сёлетняга фестывалю бардаўскай песні на Брылёўскім полі

Шматгалоссе сэрцаў

Ініцыятарам 1-га рэгіянальнага фестывалю клубаў аўтарскай песні "Шматгалоссе", які адбыўся на Брылёўскім полі, з'яўляецца кіраўнік барысаўскага клуба аўтарскай песні Марына Клімко.

Ідэя наладжвання падобнага свята зарадзілася ў красавіку 1999 года ў Раубічах пад час турзлёту, прысвечанага Аляксандру Чуланаву. Тады разам з "ветэранамі" клуба "Ветразь" М. Клімко рашыла адрадзіць традыцыю 12-ці гадовай даўнасці – апошні раз фестывалі рэспубліканскага маштабу праходзілі на Барысаўшчыне ў 1987-1988 гадах.

Фестываль 2000 года афіцыйна меў статус рэгіянальнага, але па маштабу ахопу не ўступіў ранейшым. Па ранейшаму госці прыехалі з Мінска, з усіх куткоў Беларусі, з Масквы. У журы ўвайшлі Вольга Залеская, Надзея Кудрэйка, Алег Красата, Ігар Сельчанка, асацыяцыя "32-е жніўня". Арганізацыя свята, на здзіўленне, прайшла без збояў, і славутае Брылёўскае поле прыняло каля 400 гасцей.

Фестываль удаўся. Бардаўская песня гучала тры дні і дзве ночы. Адгрымела цырымонія ўзнагароджання, і стомленыя, але задаволеныя пераможцы раз'ехаліся хто ў Гомель, хто ў Магілёў, хто ў Мінск. Для Марыны Помасу- адной з барысаўскіх пераможцаў – гэты фестываль пад адкрытым небам стаў першым. Марына піша і выконвае аўтарскія песні каля пяці гадоў. Яна і перамагла ў намінацыі "За лепшую аўтарскую работу". Па словах Марыны, у бардаўскай песні можна знайсці ўсё. Няма надвор'я, настрою, стану душы, якія не магла б выразіць аўтарская песня, над якой часам трэба пасядзець, паразважаць. Так Марына і спявае: для кожнага настрою, пачуцця, думкі ёсць свае словы і музыка, свая зіма і лета, восень і вясна. Марына прызналася, што на фестывалі адпачыла душою.

Хацелася б верыць, што фестываль "Шматгалоссе" стане добрай традыцыяй для Барысаўшчыны.

С.Бегіян

Турнір у Барысаве

З першага па трэцяе верасня на гарадском стадыёне адбыўся трэці рэспубліканскі турнір па тэнісу на прызы алімпійскага фонда горада Барысава. У турніры прымалі ўдзел мацнейшыя тэнісісты Беларусі і краін СНД.

Удзельнікі спаборніцтва былі падзелены на тры ўзроставыя катэгорыі і парныя разрады. Барысаў быў прадстаўлены выхаванцамі тутэйшага тэніснага клуба Аляксандрам Лагвіенка, Максімам Савіным і Іванам Паўлаўцом.

Пераможцамі турніру ў сваіх узроставых катэгорыях сталі: М.Івашчанка з Калінінграда, В.Вайтовіч і В.Рубінчык з Менска. У парным разрадзе перамаглі М.Івашчанка і В.Рубінчык.

Прадстаўнікі нашага горада ў парным разрадзе занялі трэцяе месца.

С.Чарнуха

Футбольны агляд

Экватар футбольнага турніру сярод каманд вышэйшай лігі чэмпіянату Рэспублікі Беларусь даўно перадолены. Наступіў час падвесці некаторыя вынікі. Як можна ацаніць выступленне клуба БАТЭ? Адназначную ацэнку выступлення нашай каманды даць цяжка. Няроўную ігру ў першым крузе можна патлумачыць стратай многіх ігракоў у мінулым сезоне. Прычым з каманды выбылі футбалісты, якія гралі вядучыя ролі ў сезоне-1999, у якім, як вядома, барысаўцы сталі чэмпіёнамі. Сярод страт значыліся Скрыпчанка, Савосцікаў, Баранаў, Арзамасцаў і другія. У выніку каманда пацярпела некалькі паражэнняў нават ад аўтсайдэраў. У выніку першага круга - сціплае 7 месца.

Для нагляднасці прывядзем верхнюю частку табліцы розыгрышу пасля 1 круга.

	Г	В	Н	П	М	А
Славія	15	11	3	1	33-14	36
Шахцёр	15	9	4	2	21-10	31
Гомель	15	9	1	5	31-19	28
Дынама (Мінск)	15	8	4	3	24-10	28
Тарпеда (МАЗ)	15	7	7	1	21-10	28
Нёман (Белкард)	15	8	3	4	29-12	27
БАТЭ	15	7	3	5	26-19	24

Дзеля справядлівасці трэба адзначыць, што крызіс у камандзе быў перааодолены ўжо ў другой палове першага круга. З 10 па 12 тур каманда апускалася аж на 10 радок табліцы.

З пачатку другога круга БАТЭ атрымаў 6 перамог запар і ўварваўся ў тройку лідэраў. Рэзкі ўзлёт каманды можна патлумачыць вялікім патэнцыялам каманды Юрыя Пунтуса, самаахвярнай ігрой маладых ігракоў, вяртаннем з ЦСКА Скрыпчанкі, выздараўленнем Лісоўскага. Урэшце можна даволі смела прагназаваць, што БАТЭ не пакіне тройку лідэраў і зойме месца не ніжэй трэцяга.

Футбольная каманда "Гайна", якая складаецца з мясцовых ігракоў, даволі ўпэўнена выступае ў першынстве Мінскай вобласці.

Першыя восем тураў "Гайна" правяла на адным дыханні і атрымала перамогі ва ўсіх гульнях. Здавалася, у каманды не будзе праблем і ў наступных гульнях, аднак нечаканае (як аказалася, адзінае ў 1-ым крузе) паражэнне ў 9 туры.

Прыводзім верхнюю частку турнірнай табліцы.

	Г	В	Н	П	М	А
"Гайна" Барысаўскі раён	11	10	0	1	36-7	30
"Звязда" М.Горка	11	7	2	2	21-12	23
"Камунальнік" Клецк	11	6	3	2	29-14	21

Другі круг "Гайна" пачала гэтак жа ўпэўнена, як і першы. Пасля 14 тураў адрыў лідэра ад другой каманды ("Камунальнік"-Клецк) складаў ужо 10 ачкоў. Праўда, у 15 туры каманда церпіць паражэнне з лікам 2:3 ад "Левады" (Дзяржынск), потым ад "Меліяратара" (Копыль) з лікам 0:1. Відаць па ўсім, што каманда стамілася і перажывае пэўны псіхалагічны крызіс.

Аднак можна смела прагназаваць, што турнір "Гайна" давядзе да перамогі, нягледзячы на цяжкасці і праблемы, з якімі прыходзіцца сутыкацца таленавітым футбалістам.

С.Чарнуха

Аб поспехах і праблемах установ адукацыі горада

Менавіта такая інфармацыя прагучала з вуснаў загадчыка аддзела адукацыі Бойкі А.А. на пленарным пасяджэнні педагогаў горада. І хоць афіцыйна тэмай форума была тэма "Павышэнне якасці адукацыі праз сучасныя тэхналогіі" - назва гэтага артыкула ніякім чынам не разыходзіцца з сутнасцю. Не ставячы сабе мэтай падрабязную перадачу выступу загадчыка аддзела, коратка назавём набыткі сістэмы адукацыі горада па ўвядзенню ў жыццё новых педтэхналогій і яе некаторыя праблемы. Большасць дашкольных дзіцячых устаноў горада імкнецца да працы па новых эфектыўных педтэхналогіях. "Мантасоры-педагогіка" знайшла сабе месца ў працы васьмі дзіцячых садоў. Вопыт Н.М.Крыловай "Дзіцячы садок радасці" выкарыстоўваецца ў 7 ДДУ. Экалагічнае выхаванне па праграме А.Петрыкевіч здзяйсняецца ў 28 садках. 22 дашкольныя ўстановы арганізуюць выяўленчую дзейнасць выхаванцаў па праграме В.Данілава. Інтэнсіўнае навучанне дзяцей ранняму чытанню па праграме А.В.Зайцава праводзіцца ў 5 садках.

Ад дашкольных устаноў не адстаюць школы. Многія з іх арыентуюцца ў працы на новую тэхналогію "Крок за крокам". 33 падрыхтоўчыя класы школ асвойваюць гэтую тэхналогію. А яна базіруецца на мікрагрупавым і індывідуальным падыходзе да навучання. Адышлі ад традыцыйнай і працуюць па сістэме Д.Б.Эльконіна - В.В.Давыдава педагогі СШ № 2,7,9,11,12,22. Па сістэме Л.В.Занкова вядуць навучанне ў СШ № 12, гімназіі №3. У горадзе 31 пачатковы клас працаваў як клас развіваючага навучання. У 1999-2000г.г. 11 пачатковых класаў былі класамі паскоранага навучання.

У якасці іншых набыткаў гарадской адукацыі можна было б назваць адносіны да дзяцей з павышанымі здольнасцямі і дзяцей з псіхафізічнымі недахопамі. Так у мінулым навучальным годзе для першай катэгорыі вучняў у 12 школах былі створаны 100 класаў з паглыбленым вывучэннем прадметаў і 74 профільныя класы. Для другой катэгорыі дзетак працавалі 29 класаў ЗПР і 6 класаў інтэграванага навучання.

Напрыканцы артыкула да месца напомніць пажаданні загадчыка аддзела А.А.Бойкі: захаваць дасягнутае і не спыняцца на гэтым, не згубіцца ў калькасці тэхналогій, а знайсці сваю найбольш эфектыўную, табе прыдатную.

Але пра самыя галоўныя праблемы школы і настаўніцтва гаварылі ў калуарах палаца культуры самі педагогі - зусім нізкі ўзровень аплаты педагагічнай працы і мізэрнае фінансаванне ўстаноў адукацыі. І, як следства, - недахоп педкадраў.

Хачацца верыць, што праблемы адукацыі хвалююць не толькі педагога.

М.Пучыла

На цяністай вуліцы

Па ініцыятыве мясцовай улады ў горадзе распачата і, па ўсім бачна, будзе даведзена да канца вельмі важная справа па стварэнню органаў самакіраўніцтва па месцы жыхарства.

Як вядома, добраўпарадкаванне і санітарны стан вуліц з прыватнай забудовай пакідаюць жадаць лепшага. За навядзенне парадку прапанавана ўзяцца самім жыхарам. Для гэтага паўсюдна ў горадзе абраны старшыні вуліц і кварткомаў, праведзены сходы жыхароў. Дзякуючы гэтай рабоце, існаваўшая ўжо некалі грамадская сістэма, зноў запрацавала. Арганізаваны вываз смецця, старыя звалкі, сумесна з аб'яднаннем жыллёва-камунальнай гаспадаркі вырашаюцца пытанні добраўпарадкавання тэрыторый.

У пачатку верасня старшыні мясцовых органаў самакіравання атрымалі афіцыйныя пасведчанні. Сярод іх ужо вызначыліся і свае лідэры. Непераўзыдзенымі ўмельцамі самаарганізацыі быту лічацца жыхары ваенных гарадкоў, якія прывыклі спадзявацца ў такіх справах толькі на сябе.

А.Турко

Будынак барысаўскага чыгуначнага вакзала, які быў узведзены ў 1871 годзе

Вакзал у Барысаве, які пабудаваны ў 1914 годзе

Сучасны стан старога будынка чыгуначнага вакзала

Вакзал - твар горада

Першае, што бачаць большасць з тых, хто прыязджае ў любы горад - гэта будынак вакзала. Па яму мяркуюць аб горадзе. Без перабольшвання можна сказаць, што вакзал - гэта твар горада. Які ж ён быў раней у Барысаве?

Самы стары - двухпавярховы драўляны будынак вакзала быў пабудаваны ў 1871 годзе адначасова з чыгункай. Праіснаваў ён да пачатку ХХ стагоддзя. Яму на змену ў 1914 годзе быў узведзены цагляны двухпавярховы будынак, які існуе і зараз. Першапачаткова на яго першым паверсе размяшчаліся ўсе службова - тэхнічныя памяшканні. На другім паверсе жылі работнікі станцыі і фінансава - камерцыйны рэвізор. Да муравага будынка быў прыбудаваны аднапавярховы драўляны, у якім мясціўся рэстаран. Гэты будынак да нашага часу не захаваўся.

А.Барэвіч

Праблемы жанчын. Асабісты вопыт і назіранні

Гісторыя чалавецтва ведае перыяды, калі галоўную ролю ў жыцці чалавечага роду адыгрывалі жанчыны – матрыярхат. Было гэта тады, калі праблема падаўжэння роду дамінiравала над астатнімі.

Пачуццё кахання, пяшчоты, вернасць, ахвярнасць, дараванне, клопаты ўласцівы жаноцкай сутнасці і развіты, генетычна закладзены ў сілу яе ўнікальнай здольнасці быць маці.

Мужчыны – асобы больш агрэсіўныя, уладалюбівыя, жорсткія. Невыпадкова сярод пацыфісцкіх рухаў, арганізацый у абарону экалогіі няма назваў "Мужчыны супраць вайны" ці "Мужчыны за экалогію", а слова "жанчына" сустракаецца і ў саміх назвах, не гаворачы аб складзе членаў гэтых арганізацый – пераважна жанчын.

У сілу функцыі дзетараджэння, выношвання плода, выхаванню дзяцей жаночы арганізм больш моцны, вынослівы, чым мужчынскі. Жанчыны ад прыроды больш гнуткія ў рашэнні тактычных пытанняў. У рэшце рэшт ролі мужчын і жанчын у сацыяльным жыцці фактычна зраўняліся. Дзякуючы гэтым сваім вартасцям, жанчыны робяцца ўсе больш самастойнымі. Глядзіш, хутка і дзяцей стануць нараджаць без удзелу мужчын. Па многіх палітычных і эканамічных прычынах мужчыны становяцца ўсе больш інфальтыўнымі.

Аднак праблемам жанчын удзяляецца вельмі мала ўвагі. Жанчына – жонка, маці, захавальніца дамашняга цяпла, аб'ект сексу. Толькі і ўсяго. Часам здаецца, быццам грамадства – гэта істота мужчынскага полу, настолькі часта эксплуатуецца паняцце "жанчына" як аб'ект пажадлівасці.

Некалькі месяцаў таму мне ў рукі трапіла цікавая дыяграма. Яна ўяўляла сабою круг, разбіты на сектары. Кожны сектар абазначаў які-небудзь від насілля над жанчынай. Вывучыўшы дыяграму, я падумала, што ў сваім жыцці я падверглася ў той ці іншай ступені кожнаму віду насілля з пазначаных на дыяграме. Думаю, што падобнае перажылі большасць жанчын.

Хацелася б спытаць у журналістаў і кіраўнікоў СМІ: няўжо можна дабіцца станоўчых эмоцый у чытачоў, выкарыстоўваючы толькі негатыўныя факты нашага жыцця?! "Чарнуха" на старонках газет раздражнае і азлабляе. Прачытаеш газету – жыць не хочацца! Жаночы алкагалізм, кінутыя дзеці, ранняя цяжарнасць. Усюды адны праблемы і няшчасныя людзі. Калі жанчына лічыць сваё жыццё шчаслівым, значыць – гэта жыхарка замежжа ці Ала Пугачова. Спадары журналісты! Калі ў нашай краіне мала шчаслівых жанчын, часцей паказвайце нам на прыкладах, што нам рабіць, каб такімі стаць!

*А.Аўтушка
Старшыня Барысаўскай жаночай сацыяльнай арганізацыі "Правінцыя"*

Гіне царква

Даўно прайшоў той час, калі зневажаліся і вынішчаліся цэрквы і касцёлы. За апошнія дзесяць год на Барысаўшчыне шмат дзе распачата будоўля новых храмаў. Тым больш дзіўным і незразумелым з'яўляецца тое, што сярод старых бажніц, з якіх да нашага часу здолелі захавацца толькі адзінкі, толькі частка вяртаецца да жыцця. Астатнія храмы працягваюць паступова гінуць. Адна з цэркваў, якая знікае літаральна на вачах, знаходзіцца ў вёсцы Замошша.

Бажніца ў Замошшы з'яўляецца найбольш старой з драўляных цэркваў у нашым краі па-за межамі Барысава. Дакладны час яе пабудовы невядомы. Але стыль царквы гаворыць аб тым, што ўзведзена яна была не пазней XVIII - пачатку XIX стагоддзя. Знаходзіцца царква на могілках і ў старыя часы была прыпісана да прыхадской царквы ў Кіміі. Будавалася яна як уніяцкая. У 1839 годзе з касаваннем уніі на Беларусі яна была пераведзена ў праваслаўе.

Зараз царква моцна нахілілася, сцены месцамі спарахнелі настолькі, што ад іх амаль нічога не засталося. У дадатак да ўсяго хтосьці спрабаваў падпаліць знявечаны будынак. Зараз былы храм ужо нішто не зможа выратаваць. Але яшчэ нядаўна ўсё магло быць інакш.

Будынак царквы ў Замошшы не адзіны ў нашым краі храм, які перажыў эпоху ваяўнічага атэізму, але не здолеў перажыць наш час. А тым часам закладваюцца, але не заўсёды будуюцца новыя цэрквы.

А.Барэвіч

Выгляд царквы на пачатку 90-х гадоў

Сучасны стан царквы

1999г. Аварыя ў раёне аўтавакзала

У Барысаве ўвесь час штосьці адбываецца. Здольнасць апынуцца ў патрэбны час у патрэбным месцы - важная рыса любога прафесійнага фатографа

Кавалкі жыцця

Час ад часу мы бярэм у рукі невялікую чорную ці серабрыстую скрынку і з яе дапамогай спыняем час, вырываючы кавалкі жыцця. Паперкі, з дапамогай якіх мы потым захоўваем здабытыя імгненні ўласнага лёсу, мы будзем называць фотаздымкамі.

Большасць з нас выкарыстоўвае цуд фатаграфіі даволі прымітыўна, стараючыся пакінуць патомкам як мага больш выяў з адлюстраваннем сябе, каханага, і ўсяго, што знаходзіцца ў радыусе дзесяці метраў.

Але існуе адмысловая каста паляўнічых за больш рэдкімі, незвычайнымі кавалкамі жыцця. Гэта прафесійныя фатографы.

Адным з найбольш вядомых з іх у Барысаве з'яўляецца Аляксандр Зенькоў. Як і чаму ён робіць гэта? Як кажа ён сам, яму не прыйшлося выбіраць фатаграфію ў якасці прафесіі, яна выбрала яго сама. Ён не марыў з дзяцінства аб фота і імкнуўся атрымаць адпаведную адукацыю. Проста здымаў. Магчыма таму, што ён лепш многіх ведае сакрэты фатаграфіі. Дэвіз яго жыцця: - ніколі не вяртацца туды, адкуль зышоў.

- Сёння фатаграфія - у першую чаргу, спосаб зарабляць на жыццё, і толькі потым нешта для душы. Але вельмі хочацца, каб было наадварот,- кажа Аляксандр.

Мы папрасілі фатографа даць некалькі парад чытачам з вобласці якаснага мастацкага фота.

- З часам, калі шмат фатаграфуеш, націскаеш на кнопку і разумееш, атрымаецца кадр ці не. Тым, хто пачынае, магу прапанаваць тры асноўныя запаветы добрага фота. Першае - памятаць, што ў руках не каробка, а фотаапарат. Другое - думаць. Трэцяе - таксама думаць.

С.Нялюбін

Вакол нас шмат усяго цікавага. Трэба толькі ўмець бачыць гэта

Зладзеі ў горадзе

У нашым горадзе з'явіліся зладзеі - вынішчальнікі былой культуры. Яны непрыкметна, але вельмі мэтанакіравана разбураюць тое, што існавала ўжо шмат год, да чаго прывыклі нашыя вочы і сэрца, наша багацце, якое стваралася нашымі продкамі...

Пачалося гэта даволі даўно. Ва ўсе часы вынішчальнікаў асабліва кранала група цагляных дамоў на вул. Дзяржынскага, ну проста мазоліла вочы! Яна стала аб"ектам галоўных практыкаванняў па вынішчэнню культуры. Для пачатку ў будынкаў засыпалі вялікія арачныя падвалы, потым сталі рабіць розныя "ўдасканаленні" ў выглядзе закладзеных цэглай акон, прабітых новых дзвярэй і замураваных старых... - такім чынам усё далей адыходзячы ад першапачатковага выгляду. Потым ад іх акуратна адбілі балконы, так непрыкметна, што гэтая "невыпадковасць" не ўскалыхнула розуму амаль ніводнага барысаўца, быццам гэта такая вось справа - адбіваць у будынкаў балконы (добра, што хоць не каму на галаву). Нашая дзяржава, трэба адзначыць, яшчэ з першых дзён запрыкмеціла нешта няладнае ў гэтых зладзействах і, каб захаваць помнікі архітэктуры прымацавала на іх прыгожыя шыльдачкі. Вельмі прыгожыя, я думаю будынкі засталіся вельмі даволеныя імі. Напэўна, многія будынкі ў горадзе згадзіліся б згубіць пару акон і дзвярэй дзеля такой прыгожай шыльдачкі...

І ў той час, калі здавалася, што ўсё самае дрэннае ззаду - адбылося нешта жахлівае! Самы сапраўдны кашмар! Вы мне напэўна не паверыце, але гэтыя шыльдачкі не спынілі разбуральнікаў! Зладзеі працягвалі сваю дзейнасць. Мала таго, да іх далучыліся яшчэ законы прыроды! Дажджы, бактэрыі і вецер, не звяртаючы аніякай увагі на ШЫЛЬДАЧКУ, пачалі падточваць сцены і разломваць іх. А нейкі "нелюдзь" дайшоў да таго, што ўвогуле ўзяў і замаляваў адну з такіх шыльдачак (раённая санстанцыя). Ад такой усеагульнай нахабнасці у дзяржавы і рукі апусціліся.

Пасля таго як нейкі злыдзень адарваў ад былога ваенкамата ліст шыферу, ды павыдзіраў з яго вокны, здалося, што ўсё прыціхла, але ненадоўга.

А што ж адбылося з вялізнымі драўлянымі варотамі на былой пажарнай станцыі, кованымі варотамі, якімі зачынялі ўваход у двор праз вялізныя аркі (цяпер закладзеныя цэглай) у будынку каля пошты?

Няўжо ўсё гэта застанецца без увагі? Думаю - не. Прыйдзе час, і злодзеі адкажуць за ўсё.

У.Гадун

Тутэйшая РОК - энцыклапедыя. Год 2000

Музычныя гурты Барысава ўяўляюць сабой самы вялікі і развіты пласт маладзёжнай культуры. Невядома, чаму ідзя выкарыстаць музыку, а не танцы ці фарбу з алоўкам, узнікае ў падлеткаў часцей за ўсё, але гэта факт. Таму спадзяемся, што прыведзеная ніжэй інфармацыя зацікавіць большасць нашай моладзі.

Сёння мы прапануем вашай увазе сапраўдны ўнікальны матэрыял аб гуртах нашага горада. Гэта першая спроба стварыць поўны каталог музычных калектываў, якія працуюць у розных стылях і накірунках. Мэта матэрыялу - палегчыць сувязь паміж стваральнікамі альтэрнатыўнай музыкі. Інфармацыя будзе таксама вельмі карыснай пры арганізацыі канцэртаў і "сэйшанаў", вырашэнні нейкіх творчых пытанняў. Гэты каталог дазволіць усім, хто цікавіцца сучаснай музыкай, атрымаць больш поўнае ўяўленне аб творчым патэнцыяле "згубленага пакалення".

На жаль, з-за разрозненнасці гуртоў, звесткі аб нейкіх з іх маглі не дайсці да рэдакцыі. Калі вы нешта ведаеце аб існаванні музычных калектываў, якіх няма сярод пералічаных ніжэй, не паляніцеся, вазьміце кавалак паперы, напішыце на ім назву гурта і тэлефон, па якім можна атрымаць дадатковую інфармацыю. Канверты дасылайце па адрасу 222120, г.Барысаў-1, а/с 43.

Рэдакцыя вельмі ўдзячна музыканту гурта "Кайфакеды" Аляксандру Марозу.

Усім гуртам прапанавалася ахарактарызаваць сваю дзейнасць па наступных пазіцыях.

1. *Дата ўтварэння.*
2. *Склад гурта.*
3. *Стыль.*
4. *Змест тэкстаў.*
5. *Месцы выступленняў.*
6. *Запісы.*
7. *Планы.*
8. *Кантактны тэлефон.*

Green Gay

АНRИЛ

1. Ліпень, 1997г.
2. Яўген "Лешы" Лешчанка - вакал, тэксты, рытм-гітара; Сяргей Марозаў - бас-гітара; Даніл Банюкевіч - сола-гітара (з 1999г. - Дзяніс "Фа" Слынко); Антон Казакоў - барабаны (з 1999г. - Дзяніс Жучкоў).
3. Пачынала каманда са звычайнага рок-н-ролу. З цягам часу іх музыка папаўнялася запазычанасцямі з розных накірункаў. Нельга казаць, што вынік атрымаўся незвычайным, але відавочна, што хібаў гэта рок-музыка не мела. З восенні 1999г. дзейнасць гурта не назіраецца.
4. Словы песень - спроба перадаць класічныя паэтычныя настроі. Нярэдка сустракаецца вялікая колькасць вобразаў са складаным спалучэннем.
5. Канцэрты праходзілі ў Барысаве, Менску, Бабруйску, Слуцаку, Баранавічах. Найбольшы поспех быў у Бабруйску.
6. Летам 1998г. на чужой апаратуры хлопцы запісалі дэма-альбом "Радыёактыўны рок-н-рол" дрэннай якасці. Альбом "Лунафобія" мае супрацьлеглае гучанне. Ён запісаны ў г. Бабруйску Юрыем Мішчанка і не выданы.
8. 90690, Сяргей.

Ампутацыя душы

1. 1996 г.
2. Аляксей Калабкоў - вакал, гітара, тэксты, губны гармонік; Аляксей "Уфім" Уфімцаў - гітара, вакал, барабаны; Юлія Кемнікава - бас-гітара, вакал, тэксты; Віктар Зайцаў - рытм-гітара.

Музыка гурта.

3. У іх музыцы пачатак узяты ад панк - року. Адштурхнуўшыся ад яго, музыканты шукаюць штосьці сваё. Са здавальненнем праяўляюць неабыякавасць да зямлі, на якой жывуць, і існуючай сістэмы каштоўнасцей. У цэлым стыль вызначыць складана. Шмат традыцый пост - савецкага року.
4. Тэксты разнастайныя: ад прамалінейных да абстрактных. За годы існавання гурта яго тэматыка значна пашырылася.
5. Нягледзячы на запрашэнні, усе выступы былі адменены ў апошні момант.
6. Усе альбомы запісаны ў хатніх умовах і маюць адпаведную якасць.
- Счастье и радость вокруг топоров, 1996г.;
- Крысы, голуби и мы! 1996г.;
- Деньги и власть, 1996г.;
- Конфета на палочке, 1996г.;
- Капитуляция, 1997г.;
- Мать вашу! 1997г.;
- Шоу - бизнес, 1997г.;
- Наркотический обман, 1998г.;
- Доминион, 1998г.;
- Спяваю песню прэзідэнту, 1998г.;
- Лирика! 1998г.;
- Nervieren Sie Next!, 1998г.;
- Ампутация души, 1998г.;
- Охлократия, 1998г.;
- Всем сумасшедшим (Акустика), 1998г.;

В моей стране! 1999г.;

Искусство лжи и дипломатии, 1999г.

7. У планах - чарговы запіс - "Невероятное идолопоклонство" і два праекты за межамі гурта.

8.95104 Аляксей або Юлія.

Гукі шчасця

1. 1999, травень.
2. Агурок, Woody, Ніндзя, Смак.
4. Навакольны свет і тое, што адбываецца ў ім.
5. Канцэрты праходзілі ў Барысаве, Лагойску і Магілёве.
6. Запісаны для сябе дэма - альбом.
7. Рухаць сваю творчасць далей і глыбей.
8. 32062, Макс

Кайфакеды

Ідылія

1. Снежань, 1999г.
2. Ірына Кулакоўская - вакал, тэксты; Дзяніс Жучкоў - рытм-гітара; Аляксей Скарапухаў - сола-гітара; Сяргей Марозаў - бас-гітара; Ілья Скарапупаў - барабаны.

Музыка гурта.

3. Асноўны накірунак, які прагледжваецца ў творчасці гурта, - фольк-рок. Гэта падкрэслівае адпаведная мелодыка і манера спеваў. Гучанне гурта можа паставіць яго ў адзін шэраг з вядучымі камандамі падобнага стылю.
4. Тэксты па-руску і па-беларуску. Змястоўныя, аб каханні, аб духоўных перажываннях.
5. Выступленні ў Барысаве, Менску.
6. "Дэма- 2000". Запісана ў гарадскім палацы культуры ў траўні 2000г.
7. У планах - у асноўным канцэрты.
8. 47057, Дзяніс.

Кайфакеды

(Кайфуючыя кеды)

1. Снежань 1997г.
2. Мікалай Дзяцел - барабаны; Сяргей Шпачок - гітара; Аляксандр Клоп - вакал, тэксты; Дзяніс Камар - бас-гітара.
3. Хлопцы пажадалі выконваць розную музыку, але ёсць адна асаблівасць: за што ні бяруцца атрымліваецца панк.
4. Тэксты ўтвараюць прасцейшыя малюнкі. Часта маюць апісальны змест. Тэматыка разнастайная, падчас філасафічная, асабовая, радыкальная, непрыстойная, прыміты́ўная...
5. Канцэрты "без прыколаў" не абыходзіцца. Праходзілі ў Барысаве, Менску, Слуцаку, Баранавічах.
6. На хатняй студыі, якая складаецца з арэндаванага абсталявання, запісаны два альбомы:

Неаальбом, 1998г.;

Пра дурняў, 1999г.

7. У планах - пошук для канцэртаў і запісу песень для аўдыё - зборнікаў барабаншчыкаў па прычыне службы Дзятла ва ўзброеных сілах.
8. а/я 215, 222120, Барысаў.

Крышталь DAY

1. Сакавік, 2000г.
2. Дзмітрый Ігнаценкаў - вакал; Мікалай "Вожык" Гаўрыльчык - гітара; Валянцін "Ванька" Зосімаў - бас-гітара; Павел Іваноў - барабаны; Крысціна Падалякіна - клавішы.
3. У сваёй творчасці вырашылі ўзяць за аснову традыцыйны для былога СССР рок. Пры гэтым дадаюць прыкметную долю агрэсіі з непрыкрытым жаданнем назваць свой стыль панк - рокам. На сённяшні час гэта ўспрымаецца не зусім лагічна. Тэхніка выканання сціплая, але з улікам няданяга пачатку дзейнасці - неблагая.
4. Галоўная тэма песень - містыка, беззыходнасць...

У планах - запіс праграмы, якая ўжо гатовая. Магчымы канцэрты.

8.22232, Мікалай.

Негатыў

1. 1997г.
2. Анатоль Кажарскі - вакал, тэксты, гітара; Дзмітрый Бабіцкі - бас (з траўня па жнівень 2000г. - Юрый Баранаў); Канстанцін Джыкаеў - барабаны.
3. Прычына ўзнікнення гурта - натхненне музыкай NIRVANA, SOUNDGARDEN, BUSH і асноўнай амерыканскай сіетлаўскай сцэны. Нягледзячы на гэта, яўнага творчага паўтору няма, а стыль - арыгінальны. Ён уяўляе сабою сумесь гранджа і поп-панка.
4. У словах песень сумныя ноты пераважаюць над адносна вясёлымі. Яны дастаткова натуральныя і нават шчырыя.
5. Канцэрты ў Барысаве і Слуцаку.
6. Запіс першага альбома ўжо вядзецца, але якасць апаратуры не дазваляе завяршыць яго ў бліжэйшы час.
7. На сённяшні час дзейнасць гурта прыпынена.

8.21390, Анатоль.

Нестандартны варыянт

1. Восень 1998г.
2. Міх, Базыль, Агурок, Кузен, DJ, Шлаг.
3. На фестывалі "Хіп - Хоп нацыя 99" прызнана лепшым РЭП-гуртом Беларусі.
4. Тэксты - аб праблемах чалавецтва (тутэйшых праблемах), з якімі сустракаемся ўсе мы.
5. Канцэрты ў розных гарадах Беларусі.
6. Запісаны ў лістападзе 1999 года дэма - альбом "Не по ГОСТу".
7. Выступленне ў Маскве.
8. 2456809 (Менск), Міх; 97458, Васіль Базыль

Разгром

1. 1995г. (на той час гурт меў назву "Молодая гвардия". Сённяшнюю "шыльду" гурт прыняў на пачатку 1997 года).
2. Васілій "Сундук" Медунецкі - вакал, гітара, тэксты; Уладзімір "Лёдзя" Станкевіч - бас-гітара, тэксты, вакал; Дзяніс "Жучок" Жучкоў - барабаны.
3. Удзельнікі гурта не жадаюць якімсьці чынам вызначаць стыль сваёй творчасці, а тым больш вызначаць яго межы. У першую чаргу песні маюць звычайную структуру і запамінальную мелодыю. Яны добра падыходзяць для выканання пад гітару. У той жа час іх стыль можна вызначыць як панк - рок.
4. Тэксты песень могуць здацца аднachасова простымі і складанымі. Шмат абстрактных вобразаў. Шмат увагі надаецца асабістаму меркаванню і пачуццям. Прысутнічае сацыяльная тэма.
5. Выступленні ў Менску і Барысаве.
6. Ва ўласнай хатняй студыі запісаны: "Разгром", 1997г.; "52-і дубль. Выпрабаванні", 1997г.; "Сігнал", 2000г.
7. У планах - завяршэнне дэмазапісаў новай якасці.

8.47057, Дзяніс.

Green Gay

1 Верасень 1999г.

2. Сяргей Prodigist, Вова Істомін (Зялёны), Віцёк Акуневіч, Валік Дабракоў, Андрэй Чарнуха (Black).
3. Пішуць музыку выключна ў стылі break-beut - танцавальная кампазіцыі без слоў, пад якія выконваецца break-dance.
5. Удзельнічалі ў batle (своеасаблівым спаборніцтве за права называцца лепшым сярод break-танцораў) у Жодзіна.
6. Існуе адзіная demo-запіс без назвы.
7. Гурт працуе над праграмай (стварэннем фанаграмы і пастаноўкай танцаў), з якой змаглі б выступаць на канцэртах.
8. 97800, Валік.

N.N.Street

1. Люты, 2000г.
2. Аляксандр Яшчанка - вакал, тэксты; Мікалай Анохін - сола-гітара; Дзяніс Колчын - рытм-гітара; Аляксандр Глухоўскі - барабаны.
3. У сваёй музыцы хлопцы змешваюць два накірункі - хэві-метал і грандж. Пры гэтым большая ўвага надаецца хэві. З кожнай кампазіцыяй яны намагаюцца дасягнуць усё большага прафесіяналізму.
4. Стрыжань лірыкі складаюць міфалагічныя сюжэты. У цэнтры паганскія багі, жыццё пасля смерці. Акрамя таго - любоў (да сябе) і нават патрыятызм.
6. Толькі акустычны запіс. Прычына - адсутнасць неабходнай апаратуры.
7. Больш за ўсё зараз каманда набыццё добрых інструментаў. Пасля яго здзяйснення - правядзенне канцэртаў і запіс альбома, матэрыял для якога ўжо гатовы.
8. 47719, Аляксандр.

Revelation

1. 1998г.
2. Аляксей Скурат - вакал, тэксты; Сяргей Дзіброў - гітара, бас-гітара, праграміраванне.
3. Змрочны doom-metal.
4. Тэксты пра загадкавыя, містычныя бакі чалавечай душы. Шмат думак аб жыцці, смерці і аб тым, што знаходзіцца паміж імі. Усе песні на англійскай мове.
6. Якасна запісаны міні - альбом "Fogoten Empire".
7. На пачатак восені 2000 года намечаны выхад запісанага міні - альбома на менскім лейболе Flaming Arts Prod.
8. 95245, Аляксей.

Warcraft

1. 1997г.
2. Аляксей Скурат - вакал; Вадзім Калацей - гітара; Нікіта Шаламіцкі - бас - гітара; Дзмітрый Баброў - гітара, тэксты; Аляксандр Мартынюк - барабаны.
3. Death - metal.
4. Тэксты - па англійску. У іх пра ўсемагчымыя праявы вайны. Пры гэтым цэнтральнае месца займае не апісанне баявых дзеянняў, а псіхалогія чалавека ў такіх абставінах.
5. Выступленне ў гарадах Жодзіна і Менск.
7. У планах каманды - скончыць работу над першым альбомам.
8. 67779, Дзмітрый

АНRИЛ

БАРЫСАЎШЧЫНА АД НАЙСТАРАЖЫТНЫХ ЧАСОЎ ДА СУЧАСНАСЦІ

(Працяг, пачатак у № 1-16 за 1996 - 2000 гг.)

Барысаўшчына з 20-х гадоў XVIII стагоддзя да другога падзелу Рэчы Паспалітай

Пасля шведскай вайны Вялікае княства Літоўскае, як і Рэч Паспалітая наогул, знаходзілася ў глыбокім крызісе. Акрамя непасрэдна наступстваў вайны нармальнаму развіццю краіны замінаюць пастаянныя канфлікты магнацкіх груповак і рэлігійныя супярэчнасці. У прыватнасці, супрацьстаянне праваслаўных і уніятаў. У Барысаве яно праявілася ў адносінах да адзінага тутэйшага месца, дзе былі праваслаўныя вернікі - Васкрасенскага манастыра. Актыўная захады на яго пераходу ў унію пачаліся яшчэ напрыканцы XVII стагоддзя і скончыліся ў 1753 годзе з пераходам манахаў і прыхаджан у унію. Па-за межамі горада праваслаўныя прыходы адсутнічалі, таму гэта супярэчнасць практычна не ўплывала на стан грамадства.

Крызісу ў дзяржаве спрыяла і тое, што суседнія краіны ўсё болей умешваліся ў справы Княства. Асабліва яскрава гэта выявілася ў 1733 годзе пасля смерці гаспадара нашай дзяржавы Аўгуста II падчас абрання новага караля Рэчы Паспалітай. Так, напрыканцы лета 1733 года ў Вялікае княства Літоўскае і каралеўства Польскае былі ўведзены маскоўскія войскі, якія вялі сябе досыць бесцырымонна, што выклікала вялікае незадавальненне ў шырокіх колах тутэйшага грамадства.

Наваколле Барысава на карце Рыцы Занопі, 1772г.

У сярэдзіне XVIII стагоддзя яшчэ больш абвастраецца палітычнае становішча ў дзяржаве. Гэта было абумоўлена супрацьстаяннем прыхільнікаў рэформаў дзяржаўнага ладу з кансерватыўнай часткай грамадства. У гэты ж перыяд пачынаецца пад'ём эканомікі. Узводзяцца новыя заводы, будуюцца дарогі, пачынае адраджацца культура. Менавіта ў гэты час - у 60-х гадах XVIII стагоддзя будуецца на Барысаўшчыне новы шлях. Ён ішоў з Бабра праз Ігрушку, Хацюхова, Бродаўку да Весялова. Тут быў узведзены на высокіх сваях вялікі драўляны мост праз рэкі Бярэзіну і Гайну. Заканчваўся шлях у Зембіне.

Тэндэнцыя адраджэння Вялікага княства Літоўскага негатыўна ўспрымалася суседзямі, у прыватнасці Расіяй. Пасля абрання ў 1763 годзе каралём Рэчы Паспалітай Панятоўскага перспектыва існавання Вялікага княства Літоўскага і каралеўства Польскага становяцца больш цьмянымі. 5 жніўня 1772 года ў Пецярбургу паміж Прусіяй, Расіяй і Аўстрыяй была падпісана дамова аб падзеле Рэчы Паспалітай. На пачатку верасня 1772 года дадатковыя маскоўскія войскі былі ўведзены на тэрыторыю вялікага Княства. У выніку першага падзелу Рэчы Паспалітай мяжа вялікага Княства і Масковіі непасрэдна наблізілася да нашага краю.

Анексія значнай часткі дзяржавы не спыніла палітычнае супрацьстаянне ўнутры яе. У яго выніку 3 траўня 1791 года соймам была прынята новая канстытуцыя. Пры ўсёй яе неадназначнасці ў стаўленні да дзяржаўнасці вялікага Княства, яна засведчыла Рэч Паспалітую як адну з найбольш перадавых у прававым плане краін у свеце. Гэта яшчэ больш занепакоіла навакольныя ёй дзяржавы, што наблізіла другі падзел Рэчы Паспалітай. 22 траўня 1792 года Расійская імперыя накіравала на тэрыторыю Беларусі 35 - тысячную армію на падтрымку рэакцыйных колаў і дамаглася іх перамогі. Пры ўсёй непрыязні да варожых войскаў значнага ўзброенага супраціўлення яны не сустрэлі. У студзені 1793 года было падпісана пагадненне аб другім падзеле Рэчы Паспалітай. Па яго выніках уся Барысаўшчына адышла да Маскоўскай дзяржавы.

Лад жыцця, Барысаў і іншыя мясцовасці ў XVIII стагоддзі

У Вялікім княстве Літоўскім у XVIII стагоддзі заканадаўства, якое датычылася кіравання дзяржавай, правоў гарадоў і іншых пасяленняў, судовай сістэмы заставалася тое самае, што і было ў больш ранія часы. Да нашага часу дайшлі дакументы, якія сведчаць аб гэтым. У прыватнасці, захаваўся прысуд копнага суда, які меў месца 24 студзеня 1773 года і ў якім удзельнічалі сяляне з Шабынькаў, Забашавіч, Крушыны, Чарневіч і іншых вёсак. На судзе разглядалася справа аб вынішчэнні пасекі. Віноўны ў гэтым злачынстве - селянін Ваўкавыскага павета Дзяніс Буднік быў прысуджаны да смяротнага пакарання праз павешанне.

Барысаў, як і раней, карыстаўся неяпоўным магдэбургскім правам і меў статус мястэчка. Старостам барысаўскім да 1741 года быў ваявода Віцебскі Марцін Агінскі. Пасля яго смерці яно перайшло да яго сына таксама ваяводы Віцебскага, а потым і каштэляна Віленскага Ігнація Агінскага. Пасля смерці Ігнація Барысаўскае староства прывелеям ад 19 студзеня 1776 года даецца каштэляну Віленскаму Міхаілу Радзівілу, які гаспадарыць у ім да канца існавання Вялікага княства Літоўскага.

М.Мацельскі

Кастрычнік

Гэта той месяц восені, які "зямлю балоціць, а лес залоціць", з-за чаго ён "ні калёс, ні палоз не любіць".

1/18. Арыядна, Софья, Ірына.
2/19. Трафім, Хведар, Давыд, Кастусь.
3/20. Астап, Міхал, Хведар, Алег.
4/21. Дзмітры, Даніла, Андрэй, Язэп, Іпацій, Ісак, Мяленцій, Язэп.
5/22. Іона, Фока, Хведар, Пятро, Макар.
6/23. Іван, Інакенцій, Паліксена, Іраіда, Андрэй, Пятро.
7/24. Тэкля, Нікандр, Галакціён, Уладзіслаў.
7-14/24-1. Звычайна на Беларусі ў гэтыя дні ўсталёўваецца добрае надвор'е - "бабіна лета".
8/25. Ефрасіння, Сяргей, Герман, Пафнуцій.
9/26. Іван Багаслоў. Гэты дзень - мяжа ўсім шчыраванням дбайнага земляроба, бо зямля атрымлівае за свае дары нябеснае благаславенне на спакой да самае вясны. "Хто не дасе да Івана Багаслова, той не варты добрага слова". Пачатак восеньскіх вяселляў.
10/27. Савацей, Калістрат, Марк, Арыстарх, Ігнат. З іменем Францішка з каталіцкага календара звязвалі апусцелае на гэту пару поле, што і адзначана ў вуснай народнай творчасці: "На святога Францішка шукае зярнят у полі мышка".
11/28. Харытон, Антон, Прохар, Іван, Хведар, Васіль, Варлам, Апанас, Анатоль, Мікола, Рыгор, Спірыдон, Ілля, Вячаслаў.
12/29. Кірыяк, Феафан.
13/30. Рыгор, Міхаіл.
14/1. Пакроў (Пакравы). Само слова тлумачыцца літаральна так: пакроў (пакрывала) Божай Маці. "Святы Пакроў накрыў зямлю жоўтым лістом, маладым сняжком, ваду лёдам, пчалу мёдам", "...рыбу луской, дрэва карой, птаху пяром, дзеўку чапцом". Гаварылі, што зіма закрывае лета, а Бог пячатае зямлю пасля Пакрова. На Пакроў трэба было закласці ў яслі корму, нават калі жывёла была сытая: "На Пакровы дай сена карове". Прагноз на свае поспехі ці няўдачы рабілі некалі ў Барысаўскім павеце пчаляры: дажджлівы дзень Пакрова - прыкмета таго, што на наступны год пчолы збяруць багата мёду.

Пакроў лічыўся надзейным паказчыкам прагнозаў надвор'я на даволі аддаленыя дні і нават на цэлыя поры года: "Калі на Пакрова дня снег не пакрывае зямлю, то і на Каляды не будзе снегу", "Якое надвор'е ў дзень Пакрова, такое яно будзе ўсю зіму да вясны", "Калі на Пакроў не было снегу, не будзе яшчэ два тыдні". Асабліва пільна сачылі на Пакрова за напрамкам ветру: з якога боку ён быў у гэты дзень, з таго ж боку галоўным чынам ён будзе дзьмуць і ў надыходзячую зіму. Паўночны пакроўскі вецер прадказвае суровую зіму, а паўднёвы - мяккую, гнілую. Калі ж з раніцы задзьме ўсходні вецер - зіма будзе маласнежная; заходні, наадварот, - вельмі снежная.
14-21/1-8. Гэты тыдзень называўся "дзявоцкае лета". Калі дні стаялі пагодныя, сонечныя - характар у дзяўчат павінен быць ласкавы. Варажылі пра будучы характар маладых.
15/2. Кіпрыян, Юстына, Феакціст, Андрэй, Ганна, Касьян, Давыд, Кастусь.
16/3. Дзяніс, Іван.
17/4. Ерафей, Гурый, Варсанофій, Уладзімір, Язэп, Пятро, Вірынея, Вераніка, Павел, Сцяпан.
18/5. Пятро, Аляксей, Іона, Піліп, Дзям'ян, Мацей, Рыгор, Дзяніс.
19/6. Фама.
20/7. Палагея, Сяргей.
21/8. Палагея, Дасіфей, Трыфан, Таіса.
22/9. Якуб, Андронік, Максім, Пятро.
23/10. Яўлампія, Амбросій, Андрэй, Феафіл.
24/11. Піліп, Феафан, Зінаіда.
25/12. Марцін.
26/13. Карп, Веньямін, Мікіта.
27/14. Назар, Параскева, Мікола, Сільван.
28/15. Яўхім, Лук'ян, Іван, Савін.
29/16. Святому Лонгіну маліліся хворыя на вочы, бо ён у народзе лічыўся лекарам такіх хвароб.
30/17. Андрэй, Антон, Кузьма, Дзям'ян, Лявонцій, Лазар.
31/18. Лука, Юльян.

Падрыхтавала І.Граковіч

Ці захаваем спадчыну ?

Ці ўяўляем мы, барысаўцы, свой горад без яго старой часткі? Безумоўна - не. Чаму ж мы такія абыякавыя?

Ніякая касметыка не выратуе будынкі, якім патрэбен капітальны рамонт.

І яшчэ адна важная акалічнасць: кожны дом павінен мець гаспадара. Гаспадар не дасць развальіцца дому і падтрымае яго належны стан.

Сёння няма аднаго гаспадара ў будынка СШ №4, не відаць яго ў былога ваенкамата. Далей больш: звярнуў увагу, што вырванываконныя рамы ў доме па вуліцы Дзяржынскага, дзе месцілася бухгалтарская школа. Значыць і ён цяпер нічый.

Калі справа пойдзе так і далей, то нашым нашчадкам прыдзецца аднаўляць пабудовы па старых фотакартках і паштоўках.

М.Пучыла

Прыродная лякарня

Рабіна звычайная - добра вядомае дрэва вышынёй да 15 метраў і прыгожымі чырвонымі гронкамі ягад. Сустракаецца па ўсёй тэрыторыі Барысаўшчыны. Гэта не толькі прыгожая дэкаратыўная расліна, але і каштоўны лекавы сродак.

Для лекавых мэтаў збіраюць спелыя ягады восенню да наступлення замаразкаў. Сушыць іх можна на сонцы, у печы, сушылках. Пасля замаразкаў смак ягад становіцца больш прыемны, але частка карысных рэчываў губляецца.

Плады ўтрымліваюць карацін, вітамін С, цукар, арганічныя кіслоты, горкія і дубільныя рэчывы, эфірнае і тлустае масла. Выкарыстоўваецца як вітамінны сродак са значным утрыманнем карацін. Для атрымання вітаміннага напою можна рабіць настой ці адвар.

Для прыгатавання настою 1 сталовую лыжку пладоў рабіны заліваюць 1 шклянкай кіпеню і настойваюць 4 гадзіны. Піць па 1/2 шклянкі 2-3 разы на дзень. Адвар гатуецца наступным чынам. 2 сталовыя лыжкі пладоў заліваюць 2 шклянкамі кіпятку, кіпяцьць 10 хвілін, настойваць 10-12 гадзін. Прымаць па 1/2 шклянкі 2 разы на дзень.

У народнай медыцыне адвар кветак ужываюць пры захворваннях печані, кашлі, гемароі, валляку; ягады у свежым выглядзе і як варэнне пры захворваннях сэрца, паніжанай кіслотнасці страўніка, як мяккі слабіцельны сродак і пры гемароі.

Каб прыгатаваць слабіцельны сродак трэба зрабіць настойку з пладоў рабіны. Для гэтага ягады збіраюцца да першых замаразкаў, ссыпаюцца ў бутэльку. Зверху засыпаюцца цукрам і ставіцца на светлае сонечнае месца на 40 дзён. Піць нашча па 1 сталовай лыжцы.

І.Магуш

① *Ражноўскае вадасховішча ў польскіх Карпатах - папулярнае меца адпачынку*

② *Замак у Баранаве Сандамірскім, 1578-1606г.г.*

③ *Прадгор`е Карпат паміж Кракавым і Чаньстахава - цікавы рэгіён, які карыстаецца вялікім поспехам у турыстаў*

④ *Чаньстахава - цэнтр паломніцтва каталікаў Польшчы*

⑤ *Сандамір - адзін са старых польскіх гарадоў на Вісле*

⑥ *Праваслаўны манастыр у Супраслі - унікальны помнік беларускай архітэктуры Беласточчыны*

Іх выбар і нашы ўражанні

Газета "Гоман Барысаўшчыны" пастаянна знаёміць сваіх чытачоў з магчымасцямі і найлепшымі маршрутамі велавандровак па Беларусі і сумежных краінах. У гэтым нумары мы распавядзем вам аб сёлетняй паездцы, якую здзейснілі супрацоўнікі нашага выдання.

Вандроўка ладзілася па ўсходняй, паўднёвай і цэнтральнай частках Польшчы і мела працягласць каля дваццаці дзён. За гэты час было пераадолена больш чым паўтары тысячы кіламетраў. На шляху былі як шматлікія старыя гарады і мястэчкі з непаўторнай архітэктурай гістарычных цэнтраў і ўражваючымі замкамі, так і нярэдкія цікавыя прыродныя помнікі, адметныя мясціны, якіх асабліва шмат у гарах і прадгор'і. Але сёння хацелася б распавесці не пра асаблівасці старажытнага польскага дойлідства і хараство тамтэйшага прыроднага наваколля, а пра ўражанні аб ладзе жыцця нашых заходніх суседзяў і яго адрозненнях ад нашага.

Безумоўна, істотна адрозніваецца ад тутэйшых аблічча польскіх гарадоў. Там паўсюдна моцна адчуваецца павага да традыцый. Яна праяўляецца ў захаванні старых цэнтраў гарадоў, пераемнасці ад іх стыляў сучасных будоўляў, пры правядзенні кірмашоў і шмат дзе яшчэ. Нават на рэкламных плакатах тэма традыцыі і пераемнасці з'яўляецца адной з асноўных. Калі якая фірма існуе шмат дзесяцігоддзяў, ці, тым больш, болей за стагоддзе, гэта абавязкова будзе адлюстравана ў яксці адной з асноўных інфармацый аб ёй у любой рэкламе.

Вельмі моцна кантрастуюць з тутэйшымі тамтэйшыя вёскі і невялікія мястэчкі. Маецца адрозненне ў памерах дамоў і іх стане. Але не гэта галоўнае. Там не так часта каля дамоў можна ўбачыць градкі. Усё часцей і часцей нашы заходнія суседзі аддаюць перавагу акуратна скошаным газонам з дэкаратыўнымі народамі дрэў і кустарнікаў. Больш таго, у дварах у якасці дэкаратыўных элементаў акрамя скульптур з дрэва вельмі шмат хто выстаўляе старанна адрэстаўраваныя вазы, макеты студняў - жураўлёў і шматлікія іншыя прадметы і прыстасаванні, без якіх раней не магла абысціся ніводная гаспадарка. Прытым, старыя рэчы вельмі ўдала выкарыстоўваюць не толькі каля прыватных хат, але і ў афармленні наваколляў кавярняў, бараў і ў іншых месцах. За ўсім гэтым маецца старанны дагляд. Паляк за працай з газонакасілкай каля свайго дома - зараз з'яўляецца характэрным рысай тамтэйшага ладу жыцця.

У Польшчы паўсюль адчуваецца атмасфера добразычлівасці. Яна ёсць як у зносінах паміж людзьмі на вуліцы, так і ў крамах і іншых месцах. Асобная тэма для гутаркі - польскія крамы, асабліва супер і гіпермаркеты. Гандлёвая плошча асобных з іх суразмерна, ці нават значна болей плошчы ўсіх гандлёвых прадпрыемстваў Барысаўшчыны. Нярэдка адны стаянкі для аўтамабіляў каля такіх гандлёвых цэнтраў маюць тысячы месцаў, а на дарогах каля іх спецыяльна робяць развязкі. Толькі на абыход паліцаў такіх гіпермаркетаў, якія запоўнены самымі разнастайнымі якаснымі таварамі, патрэбна некалькі гадзін. Дадайце сюды і тое, што кошты там на частку тавараў і прадуктаў блізка да нашых, на асобныя - трошкі болей, на асобныя - трошкі меней. Але нават сярэдняя пенсія ў Польшчы ў некалькі разоў болей, чым сярэдні заробак людзей у нашым краі.

Розніца ва ўзроўні жыцця бачна не толькі на прыкладзе дамоў і крамаў. Гэта і паўсюдныя шыкоўныя аўтасалоны, якія разлічаны не на багатых, а на грамадзян з сярэднім дастаткам. Адваротны бок аўтасалонаў - звалкі старых аўтамабіляў.

Значна разнастайней там радыё і тэлеэфір. Нават на самых "забытых богам" хутарах спадарожнікавыя антэны з'яўляюцца распаўсюджанай рэччу.

Асобна трэба сказаць да стаўлення ў Польшчы да ровараў. На іх ездзяць практычна ўсе - ад дзетак да людзей у сталым узросце. Даводзілася бачыць адну бабулю, якая ходзіць з кульбакай, але шпарка ездзіць на ровары, трымаючы яе ў руках. Вельмі развіты ў Польшчы велатурызм. Нават шмат хто, калі адпраўляецца на адпачынак на аўтамабілі, абавязкова бярэ з сабою ровар. У Польшчы выдаецца вельмі шмат спецыяльных даведнікаў для велатурыстаў. У турыстычных рэгіёнах у гарадах усталёўваюць спецыяльныя шчыты. Трэба адзначыць, што і тамтэйшыя выбар "тэхнікі" для такіх вандровак непараўнальны з нашым. Так, у адной са спецыялізаваных крамаў даводзілася бачыць рэкламу, што ў іх у продажы заўсёды маецца не менш 500 відаў ровараў і 20000 відаў запчастак. І гэта праўда.

Безумоўна, Польшча вельмі неаднародная. Узровень жыцця ў розных рэгіёнах моцна адрозніваецца. Але ў любым выпадку тамтэйшае жыццё вельмі моцна адрозніваецца ад нашай рэчаіснасці. Пра гэта яшчэ шмат чаго можна было б сказаць. Шмат адрозненняў у прыгарадным аўтамабільным і чыгуначным транспартах, інфраструктуры дарог і ў іншых сферах жыцця. Магчыма, да гэтых тэмаў мы яшчэ не раз вернемся.

Польшча не адносіцца да багатых краін Еўропы. Яшчэ нядаўна ўзровень жыцця там нязначна адрозніваўся ад нашага. Але нашы заходнія суседзі зрабілі свой выбар. Зрабілі свой выбар і мы, але...

М.Мацельскі

Парады ад Наталлі

Паважаныя гаспадыні. Гэты год выдаўся багаты на яблыкі, таму я прапаную вам парадаваць сваіх родных і блізкіх пірагамі з яблыкамі. Рада падзяліцца некалькімі рэцэптамі, якімі карыстаюцца гаспадыні ў другіх краінах свету.

Па-берлінску

З аднаго кілаграма яблыкаў прыгатаваць пюрэ (можна нацерці на тарцы), перамяшаць з 2 сталовымі лыжкамі крухмалу, карыцай па смаку і разынкамі. Замясіць цеста з 300г. мукі, 100г. маргарыну,80-90г. цукру, драбку солі,1-2 яек, сталовай лыжкі алкаголю (гарэлка, бальзам, каньяк), раздзяліць яго на дзве няроўныя часткі. Большую частку раскатаць у тонкую аладку з такім разлікам, каб яна пакрывала не толькі дно, але і краі патэльні, роўным слоем пакласці яблыкі. Астатняе цеста таксама раскатаць у аладку, выразаць з яе кружкі, пакласці на яблыкі. Выпякаць у не вельмі гарачай духоўцы. Гатовы пірог заліць растопленым маслам і пасыпаць пудрай з цукру.

Па-балгарску

Прасеяць 175г. мукі горкай, пасярэдзіне зрабіць ямку, пакласці ў яе 75г. цукру, 1 яйка, ванілін, 75г. масла ці маргарыну, драбок солі. Цеста замясіць. Пакінуць на 15-20 хвілін, затым раскатаць у пласт і пакласці ў патэльню так, каб ён пакрываў не толькі дно, але і краі. Зверху пакласці 1кг тушаных ці сырых яблыкаў, пасыпаць разынкі. Выпякаць у не вельмі гарачай духоўцы. З 1/4 літра яблычнага соку і жэлаціну прыгатаваць жэле, заліць ім спечаны пірог.

Па-дацку

Расцерці ў густую пену 250г. маргарыну і 200г. цукру і драбок солі, дабавіць па аднаму 3 жаўткі, нацёртую на тарцы шкурку лімона ці апельсіна, 2 чайныя лыжкі алкаголю (гарэлка, бальзам, каньяк), 250г. мукі. Замясіць цеста. Бялкі, што засталіся, узбіць у густую пену, выкласці ў змазаны маслам посуд, пакласці паверх бялкоў роўным слоем цеста, пакрыць тонкімі лустачкамі яблыкаў (750г.), пасыпаць ванільным цукрам і патоўчаным міндалём. Выпякаць у не вельмі гарачай духоўцы. Пры жаданні гатовы пірог можна заліць растопленым маслам.

Па-французску

Развесці 20г. дражджэй і 125г. малака. Замясіць цеста з 300г. мукі, 75г. цукру, 65г. маргарыну, драбка солі, нацёртай на тарцы шкуркі 1 лімона ці апельсіна і малака з дражджамі. Зрабіць з цеста шар, накрыць сурвэткай і пакінуць у цёплым месцы. За гэты час нарэзаць тонкімі лустачкамі ці нацерці на тарцы 1кг яблыкаў, дабавіць карыцы, разынак, усё перамяшаць. Цеста, якое падышло, раскатаць, перакласці ў посуд, пакрыць яблыкамі, заліць ахаладжаным крэмам. Выпякаць у не вельмі гарачай духоўцы. Крэм рыхтуецца наступным чынам. Бесперапынна перамешваючы, загусціць 250г. смятаны і 50г. крухмалу, дабавіць 2 яйкі. Спечаны пірог паліць растопленым маслам.

Прыемнага апетыту вам і вашым сямейнікам!

Наша гасцёўня

Л. Пятрова

Птушка без неба

Паветра вясною дыхае,
Зямля адтае, жыве.
Ручай між кустоў усхліпвае.
Даль неба мяне заве.

Я ж зараз - птушка падбітая,
Хачу ўзляцець, хоць плач!
Крыламі ўзмахну... Спавітая,
Балюча шапчу: "Прабач!"

Блакіт з аксамітным водблескам
Ад сонейка ўсё ярчэй.
З адным крылом, нібы вобмацкам,
Не лятаць, а хадзіць шпарчэй.

Надзея жыве! Боль знікне.
На ўзлёт раўнавага ёсць.
Я зноў у птушыным ліку
Свая, а не птушка-госць.

Праз лета з любоўю шчырай
Ад родных сваіх краёў
Змагу паляцець у выраі,
Каб ўвесну вярнуцца зноў.

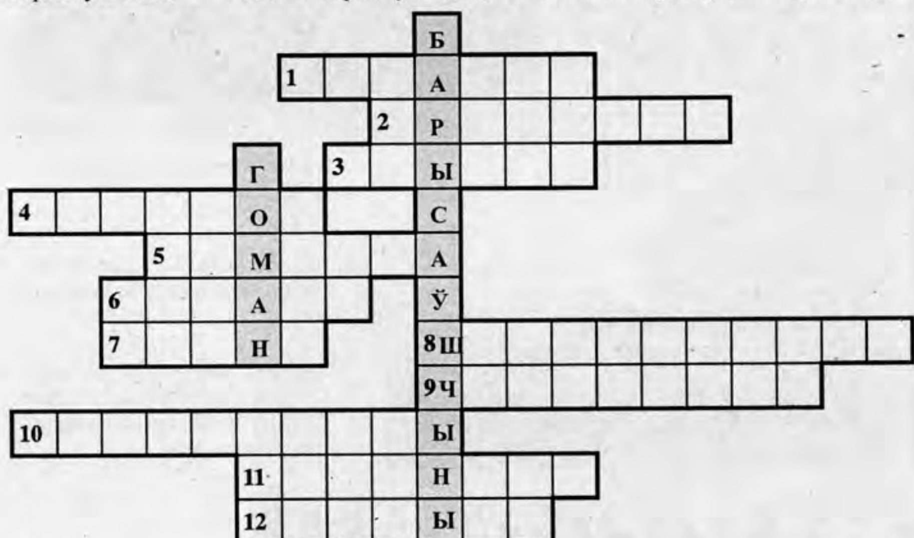
Я там, на далёкім поўдні,
Распавядаць бяруся -
Жывой дабрыней чароўнай
Прасякнута Беларусь!

1999г.

Крыжаванкі

Крыжаванка складзена па матэрыялах гэтага нумара

Па гарызанталі: 1 - тутэйшы гурт; 2 - вёска на Барысаўшчыне; 3 - тутэйшы гурт; 4 - тутэйшы гурт; 5 - вёска на Барысаўшчыне; 6 - вёска на Барысаўшчыне; 7 - футбольная каманда; 8 - фестываль бардаўскай песні; 9 - - вёска на Барысаўшчыне; 10 - вёска на Барысаўшчыне; 11 - вёска на Барысаўшчыне; 12 - вёска на Барысаўшчыне ў XVIII ст.

Мал. Л.Гадуна

Адказы на крыжаванку, што змешчана ў "ГБ" № 8(17): 1 - Казімірава; 2 - Хрост; 3 - Стрыгалёў; 4 - Гаеўскі; 5 - Маракоў; 6 - Карсакавічы; 7 - Купала; 8 - Зіненка; 9 - Чарневічы; 10 - Печы; 11 - Чэрнеўка; 12 - Лядзішчы.

Лічбавая крыжаванка

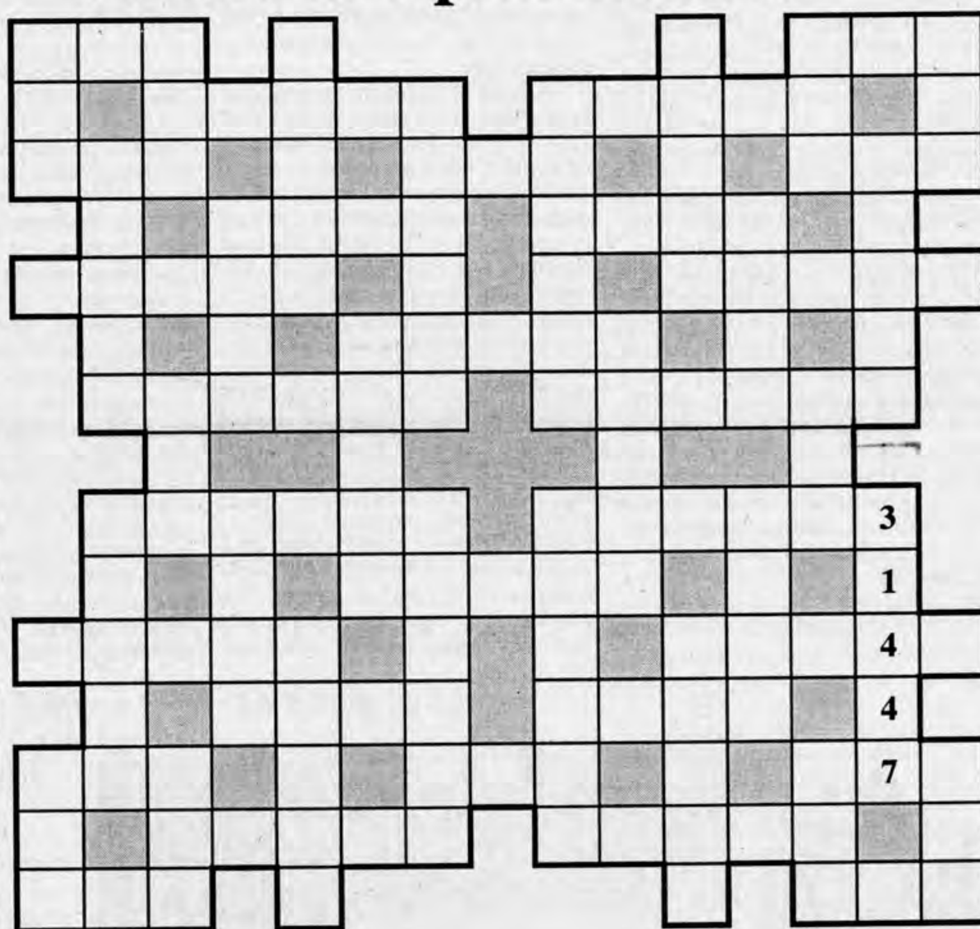
Ніжэй прыведзены пералікі лічбаў, якія згрупіраваны па іх колькасці. Вам неабходна падабраць і запісаць у незафарбаваныя радкі і слупкі лічбы такім чынам, каб супалі іх усе перасячэнні.

6: 120332, 133527, 172578, 815171, 834531. 840572, 842752, 852733.

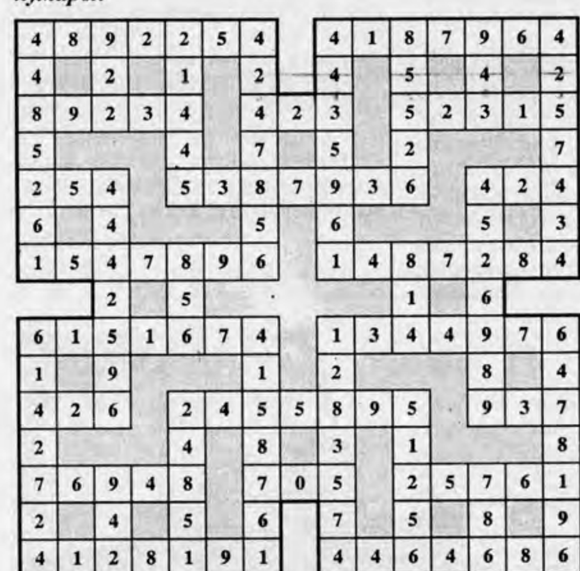
5: 12274, 12447, 12479, 17232, 22341, 22449, 23274, 23776, 24332, 25347, 26547, 41471, 42201, 43243, 43427, 43453, 82377, 83648, 83742

4: 2232, 2235, 2452, 2720, 5020, 5235, 5245,7120,

3: 123, 143, 229, 261, 263, 271, 273, 295, 343, 344, 347, 477, 485,493, 519, 521, 547, 584, 927, 993.

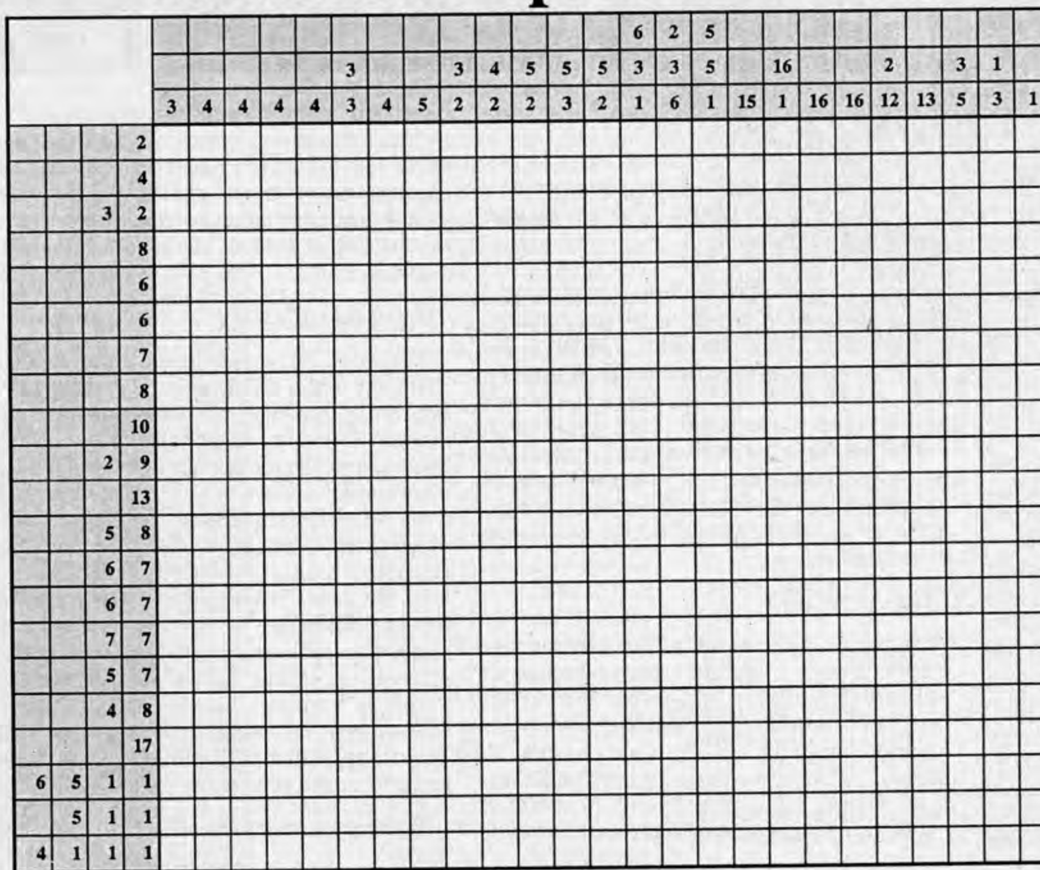
Адказ на крыжаванку надрукаваную ў мінулым нумары:

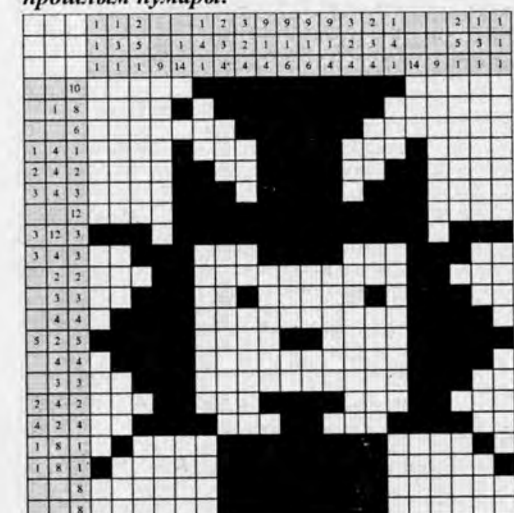
Японская крыжаванка

Вашай увазе прапануецца японская крыжаванка. У ёй неабходна адгадаць не словы ці размяшчэнне лічбаў, а выяву. Яна атрымліваецца на падставе аналізу лічбаў, што прастаўлены злева ад радкоў і над слупкамі. Лічбы паказваюць, колькі груп чорных клетак знаходзяцца ў адпаведным радку або слупку і колькі суседніх чорных клетак утрымлівае кожная група. Напрыклад, лічбы 1, 4 і 2 азначаюць, што ў гэтым радку ёсць тры групы чорных клетак, якія складаюцца: першая - з адной, другая - з чатырох, трэцяя з двух чорных клетак. Групы падзелены паміж сабою не менш чым адной пустой клеткай. Пустыя клеткі могуць быць і па краях поля.

Паспрабуйце высветліць якая выява зашыфравана ў наступнай крыжаванцы. ➤

Адказ на крыжаванку надрукаваную ў прошлым нумары:

Ці ведаеце вы, што...

Паветраныя патокі, якія ўзыходзяць падчас летняй спёкі, могуць дасягаць вялікай моцы. Так, у жніўні 1950 года падчас практычных заняткаў парашутыстаў каля Барысава два спартсмены былі падхоплены магутным узыходзячым патокам і замест зніжэння пачалі падымацца ў зону магутнай кучавой хмарнасці. Адзін з парашутыстаў змог прызямліцца праз 40 хвілін на адлегласці каля васьмі кіламетраў ад месца старту. Другі спартсмен падняўся на вышыню 1400 - 1500 метраў і прызямліўся толькі праз дзве гадзіны на адлегласці ў 14 кіламетраў.

Забытыя гульні

"Краскі"

Сярод адной з самых папулярных у дзяцінстве нашых бацькоў была гульня ў краскі.

Для гульні патрэбна не менш 5 чалавек. Чым больш - тым лепш. Перад гульнёй яны прачэрчваюць на зямлі 2 рысы (прыкладна ў 10-20 метрах адна ад адной). Потым выбіраюць вядучага - "чорта". Цішком ад яго дамаўляюцца, хто якой краскай называецца і ўсаджваюцца на доўгую лаўку або становяцца ў шарэнгу па першай рысе. "Чорт" падыходзіць да іх і гаворыць:

- Я чорт з рагамі,
З гарачымі ланцугамі,
У жудаснай масцы,
Шукаю чырвоную (або іншы колер) краску!

Калі такой краскай ніхто не называўся, то "чорту" адказвалі: "Бяжы адсюль, няма такой краскі!" Калі такая краска ёсць, гулец, які назваў сябе адгаданаю краскай, бяжыць да другой рысы, а "чорт" ловіць яго. Калі зловіць - мяняецца з ім гульнёвай роляю.

У.Гадун

ГОМАН БАРЫСАЎШЧЫНЫ

Рэгістрацыйны нумар 595

Заснавальнікі: І.Белы, У.Буйко, У.Дубаневіч, М.Мацельскі, М.Пучыла.

Рэдактар М.Мацельскі

Юрыдычны адрас рэдакцыі: г. Барысаў, 1-ы зав. К.Лібкнехта, 1

Наклад 2000 паасобнікаў

Падпісана ў друк 22.00 27.04.2000 г.
Замова №
Друкарня імя 1-га Мая
г. Барысаў, вул. Будаўнікоў, 33

Адрас для пісьмаў: 222120, Барысаў-1, а/с 43